

Amnesty Business Rating 2017

Genomförande

- På uppdrag av Amnesty Norge har Prospera genomfört en studie som syftar till att mäta i vilken utsträckning norska organisationer och internationella dotterbolag i Norge är exponerade mot risken att kränka menneskerättigheter och hur väl rustade de är att möta dessa. Undersökningen 2017 är en uppföljning från 2015 och genomfördes dessförinnan också 2013, 2011 och 2009.
- Målgruppen är alla norska organisationer och internationella dotterbolag, exklusive finansiella företag, i Norge som rapporterat en omsättning över NOK 3 miljarder 2009, fortsättningsvis benämnda Stora organisationer. Urvalet utgör en panel och har dragits från DN 500 2009. Som uppdatering har i år panelen kompletterats med ett tiotal företag. Ingen intervju har dock genomförts med organisationer som uppger att de enbart har export och/eller där andelen icke-nordisk personal är maximalt 5 procent. Internationella dotterbolag intervjuas om verksamheten i det lokala bolaget.
- 70 telefonintervjuer har genomförts under perioden 10 augusti till 23 oktober 2017. Svarefrekvensen uppgår till 72 procent av de kontaktade. Intervjupersoner är företrädesvis ansvarig information/kommunikation, HR, CSR, men även CEO, VP, CFO, HSEQ förekommer.
 - 38 kompletterande intervjuer har genomförts i sektorn Shipping avseende mindre bolag än "Stora organisationer". Detta är en uppföljning från 2015 (Shipping & Oil) och 2013 (Shipping). Intervjuade organisationer är medlemmar av Norges Rederiforbund. Svarefrekvensen i denna grupp uppgår till 57 procent av de kontaktade.
- Hur MR Index och Riskexponering beräknas framgår av presentationsmaterialet i anslutning till resultatredovisningen. Spontana kommentarer och motiveringar redovisas i bilaga samt i sammanfattande punkter i presentationsmaterialet.
- Siffror i parentes nedan anger sidnummer i presentationsmaterialet, för Shipping-undersökningen föregås sidhänvisning med ett "S".

Begreppet Menneskerettigheter

- Det som i princip alla förknippar med begreppet Menneskerettigheter (99%) är frihet från övervakning av politiska skäl och diskriminering. Men även de övriga områden som undersökningen täcker förknippar minst 9 av 10 med Menneskerettigheter. (7)
- Jämfört med resultaten 2015 verkar medvetandegraden ha ökat. (8)
 - Företagen i tilläggsurvalet Shipping associerar som regel i något mindre utsträckning, 76 till 95 procent begreppet Menneskerettigheter med de områden undersökningen täcker. (S 6)

Riskexponering

- Alla intervjuade Stora organisationer utom en har internationell verksamhet utanför Norden. Vanligast förekommande är import, som 74 procent anger, följt av export och egen tillverkning, med 67 respektive 46 procent. Jämfört med 2015 är andelarna som regel något lägre i år förutom import och export som ligger på samma nivå som 2015. (10-11)
- Bland de som har verksamhet utanför Norden är den vanligast förekommande marknaden EU där 93 procent är verksamma. Andra vanliga nämnda marknader är Europa utanför EU som 64 procent anger, USA & Kanada 57 procent, Övriga Asien 54 procent och Centralasien inkl. Kina 51 procent. I jämförelse med 2015 är de marknader där fler är verksamma i år; Europa utanför EU och USA & Kanada. Marknader där färre är

Prospera

BY KANTAR SIFO

verksamma i år är EU, Övriga Afrika, Centralasien inkl. Kina och Central- & Sydamerika (inkl. Mexiko). (12-13)

- 92 procent jämfört med 96 procent 2015, har anställda i Norge av icke-nordisk härkomst. För de som har personal av icke-nordisk härkomst har andelen ökat jämfört med 2015. Då var andelen som hade mer 5 procent anställda med icke-nordisk härkomst 58 procent, i år är andelen 66 procent. (14-15)
- Sammanvägt ligger riskexponeringen i år på 8,2. Företagen inom Energi och Shipping, Offshore & Fiskeri är mest riskexponerade. Resultaten är ej helt jämförbara med 2015 på grund av skillnader i bedömningen av riskexponeringen avseende Turkiet och Oceanien. (17)
- Ingen av de intervjuade upplever att risken är mycket stor att man kränker mänskliga rättigheter. 10 procent upplever risken som ganska stor och då bolag verksamma inom Konsum & Services och Internationella dotterbolag. 23 procent mot tidigare 31 procent upplever ingen risk alls att organisationen kränker mänskliga rättigheter. (18-19)
 - Alla intervjuade organisationer i tilläggsurvalet Shipping har verksamhet utanför Norden, i första hand via fartygsflottan och skipsverft för reparationer (95 resp 74 %). Allra vanligast är verksamhet i EU (97%) och Europa utanför EU (71%). Nästan alla, 92 procent, har icke nordisk personal. Hos åtta till nio av tio överstiger andelen icke-nordisk personal 5 procent. Sammanvägt är riskexponeringen något högre än hos de Stora organisationerna, 9,6 jämfört med 8,2. Likväl är den upplevda riskexponeringen något lägre. 6 procent av företagen inom Shipping upplever risken att företaget kränker mänskliga rättigheter som stor/ganska stor, jämfört med 10 procent för Stora organisationer, 32 procent menar att det inte är någon risk alls. (S 8-12, 17)

Policy

- 92 procent av intervjuade bedrifter har utarbetat en policy för att inte kränka mänskliga rättigheter, i nivå med resultatet 2015. (21-22)
- Vanligast hos de som har en policy är en hänvisning till FNs Verdenserklæring (69%) följt av Global Compacts principer (50%). Endast 6 procent anger att policyn inte innehåller någon hänvisning. (23)
- 44 procent av organisationerna med policy inkluderar riktlinjer för fattigdomsbekämpning & utveckling. Det är 10 procentenheter fler än 2015.(25-26)
- MR Index Policy uppgår räknat över alla intervjuade Stora organisationer i år till 4,1 på den femgradiga skalan, jämfört med 3,9 för två år sedan. Framförallt sektorn Energi har ökat och index går från 3,8 2015 till 4,6 i år. Industry & Property har ökat från 3,9 till 4,3 och Internationella dotterbolag från 3,5 till 4,0. För sektorerna Shipping, Offshore & Fiskeri samt Konsum & Services har index däremot sjunkit jämfört med 2015 (3,4 vs 3,9 resp 4,1 vs 4,3).(28)
 - I tilläggsurvalet Shipping har en något lägre andel än bland Stora organisationer, 82 mot 92 procent, en utarbetad policy för att inte kränka mänskliga rättigheter. Likaså har en väsentligt mindre andel hänvisningar till etablerade principer. Hela 45 procent jämfört med 6 procent för Stora organisationer uppger att policyn inte innehåller någon hänvisning etablerade principer. Även organisationer som i policyn har riktlinjer för fattigdomsbekämpning är något lägre när det gäller företag inom Shipping, 29 procent jämfört med 44 procent för Stora organisationer. MR Index Policy blir därför lägre, 2,9 mot 4,1 för Stora organisationer. (S 14-18)

Information & Utbildning

- Bland de som har en policy och vänder sig till detaljhandelskunder har nio av tio, en lika stor andel som 2015, informerat kunderna om sin policy. Nu som då sker detta i första hand via företagets hemsida. (31)
- En klar majoritet av de organisationer som har en policy och företagskunder eller andra privatkunder än detaljhandelskunder, har sänt kunderna direktadresserad information om sin policy. Andelen har minskat

något, från 62 procent 2015 till 54 procent 2017. Bland dessa är det 59 procent som uppger att alla kunder blivit underrättade. Detta är också en minskning jämfört med 2015 då 86 procent angivit att alla kunder blivit informerade. (33-34)

- Åtta av tio anlitare bemanningsselskaper, 69 procent av dessa har respekten för menneskerettigheter inskriven i kontrakten. Detta är en liten minskning jämfört med 2015 då 77 procent hade detta inskrivet i kontraktet. För både 2015 och 2017 gäller att de som har respekten för menneskerettigheter inskriven i kontrakt med bemanningsselskaper är det 8 till 9 av 10 som har det i alla kontrakt. (35-36)
- 76 procent har respekten för menneskerettigheter inskriven i kontrakten med underleverantörerna. Detta är en minskning jämfört med 2015 då 85 procent hade det. Det är också färre som menar att informationen inkluderats i samtliga leverantörskontrakt, 70 procent jämfört med 82 procent 2015. (37-38)
- 87 procent har utbildat sina anställda i företagets policy, en viss minskning jämfört med 2015 då 92 procent angav att de utbildat personalen. Det är också färre än för två år sedan som har utbildat alla i personalen, 61 jämfört med 75 procent. (40-41)
- Jämfört med 2015 har MR Index Information & Utbildning minskat i alla branscher med undantag av Energi och Internationella dotterbolag där index är nära nog oförändrat. Räknet över alla intervjuade organisationer justeras Index ner från 3,5 till 3,1. (43)
 - På samma sätt som när det gäller MR Index Policy är MR Index för Information & Utbildning i tilläggsurvalet Shipping lägre än för Stora organisationer, 2,6 vs 3,1. En förklaring är att utbildning av personalen är mindre utbrett, 45 mot 87 procent. Andelen företag i tilläggsurvalet som har respekten för menneskerettigheter i leverantörskontrakt är dessutom klart lägre, 46 vs 76 procent. (S 20-27)

Risakanalys

- Något fler organisationer har i år kartlagt risken att organisationen kränker menneskerettigheter än 2015, 64 mot 61 procent. Men de riskanalyser som genomförts täcker inte i samma grad hela verksamheten, 65 procent jämfört med 71 procent i den föregående undersökningen säger att den avser alla delar. (45-46)
- 61 mot tidigare 67 procent av de intervjuade Stora organisationerna har installationer i sårbara områden bevakade av säkerhetspersonal. I likhet med två år sedan är användandet av egen eller inhyrd personal mer utbrett än offentlig säkerhetspersonal. (47-48)
- Bland de som anlitar säkerhetspersonal har sju av tio genomfört en screening och har riktlinjer för säkerhetsstyrkans agerande. Alla har informerat säkerhetspersonalen om riktlinjerna, i första hand genom utbildning och anställningskontrakt. 77 procent, en något större andel än 2015 (71%) uppger att det får konsekvenser för säkerhetspersonalen om riktlinjerna inte följs. (47-50)
- 73 procent av de som anlitar bemanningsselskap kontrollerar att dessa följer internationella standards för arbetsvillkor. Det är en ökning jämfört med 2015 då 56 procent kontrollerade detta. (51-52)
- MR Index Riskanalys har ökat en aning jämfört med för två år sedan, 3,1 jämfört med 2,9 på den femgradiga skalan räknat över samtliga intervjuade Stora organisationer. Utvecklingen varierar dock i olika branscher. Sektorer där index har ökat är Energi, Shipping, Offshore & Fiskeri samt Internationella dotterbolag. För sektorerna Konsum & Services och Industry & Property har Index sjunkit, den senare sektorn relativt mycket från 3,5 till 2,3. (54)
 - MR Index Riskanalys bland Shippingföretagen ligger på samma nivå som Stora organisationer, 3,1. Det är klart färre organisationer inom Shipping som har kartlagt risken att man kränker menneskerettigheter, 29 procent jämfört med 64 procent. Såsom bland Stora organisationer uppger cirka sex av tio att de har installationer i sårbara områden som bevakas av säkerhetspersonal, företrädesvis inhyrd. Lika många som bland Stora organisationer, 70 procent, har genomfört en screening. När det gäller i vilken utsträckning det finns riktlinjer för säkerhetspersonalen är resultaten i de båda kategorierna ungefär likvärdiga, 65 mot 67 procent. Andelen som menar att det får konsekvenser för personalen om riktlinjerna inte följs är något högre bland företagen inom Shipping, 85 vs 77 procent. Något fler bland företagen inom Shipping som anlitar

bemanningsföretag kontrollerar också att dessa följer internationella standards, 83 mot 73 procent. (S 29-32)

Ledningssystem

- Ungefär lika många idag som för två år sedan (47 % resp 50%) har mätbara mål för arbetet med menneskerettigheter. För ungefär en femtedel av organisationerna som har mätbara mål påverkas personalens bonus av resultatet avseende menneskerettigheter. (56-57)
- 68 procent uppger att de har monitorerings- och rapporteringssystem och för att inte kränka menneskerettigheter. Det är en ökning jämfört med 2015 då 60 procent hade det. Något fler uppger att händelser har inträffat de senaste åren jämfört med 2015. Det är i första hand hos leverantören som dessa händelser har inträffat, 16 vs 12 procent 2015. Motsvarande andelar för den egna verksamheten är 7 vs 5 procent. (58-59)
- Närmare nio av tio, ungefär lika många nu som 2015, har utdelat ett övergripande ansvar för att menneskerettigheter inte kränks. Detta ansvar har i första hand tilldelats ledningen, i andra hand både ledning och styrelsen. (60-61)
- 64 procent uppger att affärsområdeschefer har ett operativt ansvar för att menneskerettigheter inte kränks, något färre än 2015 (76 %). (62-63)
- MR Index Ledningssystem ligger på 3,6, samma nivå som i den föregående undersökningen. För alla sektorer ligger index ungefär på samma nivå som sist förutom Konsum & Services där Index sjunkit från 3,7 till 3,4. Högst när Industri & Property med 4,2 (4,1). (65)
 - För Ledningssystem är Index för Shipping lägre, 3,1 vs 3,6. En tredjedel så många jämfört de Stora organisationerna, 16 vs 47 procent, har mätbara mål. 58 procent i tilläggsurvalet har monitoreringssystem vilket kan jämföras med 68 procent bland Stora organisationer. Mycket få, 5-8 procent, menar att det inträffat incidenter de senaste 2-3 åren. (S 36-41)

Transparens

- En något högre andel än 2015, 72 vs 65 procent, redovisar resultatet avseende arbetet med menneskerettigheter i års- eller bærekraftsrapporter. 66 procent av dessa redovisar helt eller delvis enligt en standard såsom GRI. 42 procent låter en oberoende part granska redovisningen. (67-68)
- MR Index Transparens ligger på 2,7 i årets undersökning, vilket är i nivå med förra gången (2,6). Två sektorer har ökat kraftigt, Energi (från 2,4 till 3,3) och Industri & Property (2,9 till 3,9) medan två sektorer har minskat, Shipping, Offshore & Fiskeri (från 2,6 till 2,3) och Konsum & Services (från 2,8 till 2,4). (70)
 - 37 procent av företagen inom Shipping presenterar arbetet med menneskerettigheter i sin års- eller bærekraftsrapport, att jämföra med 72 procent bland Stora organisationer. MR Index Transparens för Shipping är 2,9 vilket dock inte kan jämföras med index för Stora organisationer då oberoende granskning och presentation enligt GRI ej ingår i Index för Shipping (S 43-45)

MR Index

- MR Index räknat över samtliga intervjuade Stora organisationer ligger på samma nivå som 2015, 3,3. Räknat från 2011 har trenden varit positiv för alla områden, i första hand för Policy. När det gäller Information & Utbildning har dock Index gått ner tydligt jämfört med 2015. (73)
- Sett per bransch ökar MR Index för Energi och Internationella dotterbolag medan det sjunker för övriga sektorer, främst Shipping, Offshore & Fiskeri och Konsum & Services. Högst MR Index har sektorn Energi med 3,8 och lägst Shipping, Offshore & Fiskeri med 2,8. (74)

- Två av de tre branscherna som når relativt höga MR Index, Energi och Internationella dotterbolag, är också mer riskexponerade än de övriga. (75)
- I tilläggsurvalet Shipping är MR Index lägre än bland Stora organisationer 2,9 vs 3,3. Framförallt är skillnaderna mellan urvalen stora avseende Policy och Information & Utbildning. (S 48)

Arbetet med Menneskerettigheter

- 40 procent av de Stora organisationerna har eller planerar för utvidet land-för-land-rapportering i årsrapporten. (77)
- 86 procent uppger att de ser problem i organisationens arbete med menneskerettigheter, något fler än förra gången (81%). Det är framförallt svårigheter att kontrollera underleverantörer (43%), att inhämta korrekt och fullständig info samt att fånga upp när överträdelser sker (båda 36%). Så var fallet även 2015. (79-80)
- 23 procent av de intervjuade önskar stöd från Amnesty i arbetet med menneskerettigheter. I första hand nämns hjälp med landinformation och riskanalys. (81)
- 96 procent av de intervjuade Storföretagen upplever positiva effekter av arbetet med menneskerettigheter, företrädesvis stärkt självkänsla hos de anställda, att bedriften uppfattas som mer attraktiv bland kunder och på arbetsmarknaden. (83-84)
- Betydelsen av att inte kränka menneskerettigheter anses mycket stor. När det gäller potentiella medarbetare ligger betydelsen på 4,6 på en femgradig skala och för potentiella kunder närmare 4,5. Båda dessa har samma betydelse som 2015. När det gäller kapitalmarknaden har betydelsegraden ökat från 4,2 till 4,4. (86-87)
- Närmare hälften av företagen inom Shipping upplever problem i arbetet med menneskerettigheter. Cirka 15 procent önskar stöd från Amnesty. När det gäller de positiva effekterna av arbetet med menneskerettigheter gäller det främst ett förbättrat renommé och att företaget uppfattas som mer attraktivt bland kunderna (42 resp 39%). Även bland Shippingföretagen uppfattas betydelsen av att inte kränka menneskerettigheter som mycket stor. När det gäller kunder och potentiella kunder ligger betydelsen på 4,5 , potentiella medarbetare 4,4 och kapitalmarknaden 4,1. (S 51-55)